

УДК 339.92(4):338.22:330.341.1

Лазнева І.О.¹, Баранов А.А.²

¹ канд. іст. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕЗ-0112 НУ «Запорізька політехніка»

ІННОВАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЄС В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ МІЖНАРОДНОГО СУПЕРНИЦТВА

Для збереження своєї конкурентоспроможності на світовій арені Європейський Союз формує нову промислову та інноваційну стратегію. Ця стратегія ґрунтується на кількох ключових елементах, що вимагають системних реформ, залучення безпрецедентних масштабів інвестицій, а також пошуку балансу між швидким технологічним розвитком та надійним соціальним захистом громадян.

Фундаментом нової європейської стратегії є повна реалізація потенціалу єдиного ринку, оскільки існуючі торгові суперечки призводять до втрати близько 10% потенційного ВВП Європи. Єдиний ринок дозволяє масштабувати бізнес інноваційних компаній та створює попит на рішення з декарбонізації. Наступним кроком є впровадження прагматичної промислової та конкурентної політики, яка має бути зосереджена на підтримці стратегічних секторів, а не окремих компаній, щоб уникати помилок минулого. Водночас антимонопольний контроль має адаптуватися до нових реалій, враховуючи при оцінці злиття компаній вплив на майбутній інноваційний потенціал, а в оборонному секторі пріоритет повинен надаватися критеріям безпеки.

Для реалізації цифровізації, декарбонізації та підвищення обороноздатності Європі потрібні безпрецедентні інвестиції, загальне відношення яких до ВВП має зростати приблизно на 5% щороку, що перевищує масштаби плану Маршалла. Очікується, що історично левову

частку цих коштів, близько чотирьох п'ятих, забезпечить приватний сектор, для чого необхідна глибока інтеграція європейських ринків капіталу. Однак розвиток проривних інновацій, транскордонних мереж та оборонної сфери вимагатиме спільного державного фінансування ЄС, оскільки без цього такі ключові суспільні блага залишаться недофінансованими.

Досягнення амбітних цілей неможливе без реформи управління ЄС та зменшення регуляторного навантаження, яке понад шістьдесят відсотків європейських компаній вважають головною перешкодою для інвестицій. Класичний метод управління створювався для меншого Союзу, тому сьогодні необхідно делегувати вирішення глобальних завдань на наднаціональний рівень, застосовуючи жорсткіший принцип субсидиарності в інших питаннях. Прагнучи досягти американських темпів інноваційного зростання, Європа повинна уникнути відповідного рівня нерівності, зберігаючи свою соціальну модель. Держава загального добробуту має забезпечити якісні послуги та безперервну перепідготовку працівників в умовах зміни домінуючих галузей. Крім того, політику згуртованості слід переорієнтувати на розвиток освіти, транспорту та цифрового підключення за межами великих міст-мегаполісів, щоб уникнути просторової нерівності, а також вести проактивний соціальний діалог для створення міцного суспільного договору.

В умовах кризи багатосторонніх інституцій ЄС адаптує свою торговельну політику, відходячи від ери відкритої глобальної торгівлі. У рамках нової Стратегії економічної безпеки впроваджується гнучкий підхід, який поєднує низькі бар'єри для доступу до критичних технологій, наприклад, американських систем штучного інтелекту, із захисними заходами проти спонсорованої іноземними державами конкуренції. Окрема увага приділяється секторальним пріоритетам, зокрема телекомунікаціям та фармацевтиці. Для прискорення інвестицій у зв'язок пропонується заохочувати консолідацію операторів на рівні всього ЄС та залучати великі онлайн-платформи до розподілу комерційних інвестицій у мережі. У фармацевтиці критично важливо прискорити оцифрування систем охорони здоров'я та Європейського простору даних про здоров'я, впровадити штучний інтелект у розробку ліків та підтримати інноваційні центри світового рівня. Зрештою, для збереження стратегічного суверенітету та уникнення небажаних поступок іноземним державам, Європейському Союзу необхідно посилити та централізувати механізм перевірки прямих іноземних інвестицій, подолавши існуючу фрагментацію.

Нова інноваційна та промислова стратегія Європейського Союзу є комплексною відповіддю на виклики поглиблення глобального суперництва. Її успішна реалізація залежить від здатності країн-членів об'єднати зусилля для усунення внутрішніх бар'єрів, мобілізації небажаних раніше обсягів приватного і державного капіталу та цілеспрямованої підтримки стратегічних

галузей. При цьому ключовим завданням залишається збереження європейської соціальної моделі, щоб технологічний прогрес та підвищення продуктивності супроводжувалися соціальною інтеграцією та стабільністю для всіх громадян.